

Autori:

mr. Snježana Kovač, prof. psihologije - prof. savjetnik
Renata Heljić, dipl. ing. strojarstva – prof. mentor

Škola za cestovni promet

Što pješaci misle o korištenju odjeće s reflektirajućim oznakama u prometu – rezultati istraživanja

Sažetak:

Nedovoljna uočljivost pješaka noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti jedan je od glavnih uzroka njihova stradavanja u prometu. Odjeća svijetlih boja i reflektirajuće oznake na odjeći mogu spasiti život pješaku jer ga čine vidljivim sudionikom u prometu, olakšavajući vozačima da ga na vrijeme primijete i izbjegnu.

U radu će biti prikazani rezultati istraživanja koje je provedeno u sklopu projekta „Uoči me“ a u kojem je sudjelovalo 878 ispitanika. Cilj istraživanja bio je ispitati koliko i u kojim prilikama pješaci koriste odjeću svijetlih boja te reflektirajuće oznake na odjeći te ispitati stavove pješaka o upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu.

Ključne riječi:

- uočljivost pješaka,
- korištenje reflektirajućih oznaka na odjeći,
- sigurno ponašanje u prometu

Što pješaci misle o korištenju odjeće s reflektirajućim oznakama u prometu – rezultati istraživanja

Nedovoljna uočljivost pješaka noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti jedan je od glavnih uzroka njihova stradanja u prometu. Odjeća svijetlih boja i reflektirajuće oznake na odjeći mogu spasiti život pješaku jer ga čine vidljivim sudionikom u prometu, olakšavajući vozačima da ga na vrijeme primijete i izbjegnu.

U sklopu projekta željeli smo, stoga, ispitati koliko su pješaci (posebice mladi) svjesni opasnosti kojima se izlažu ako u prometu ne koriste odjeću svijetlih boja i reflektirajuće oznake na odjeći.

Ciljevi istraživanja bili su:

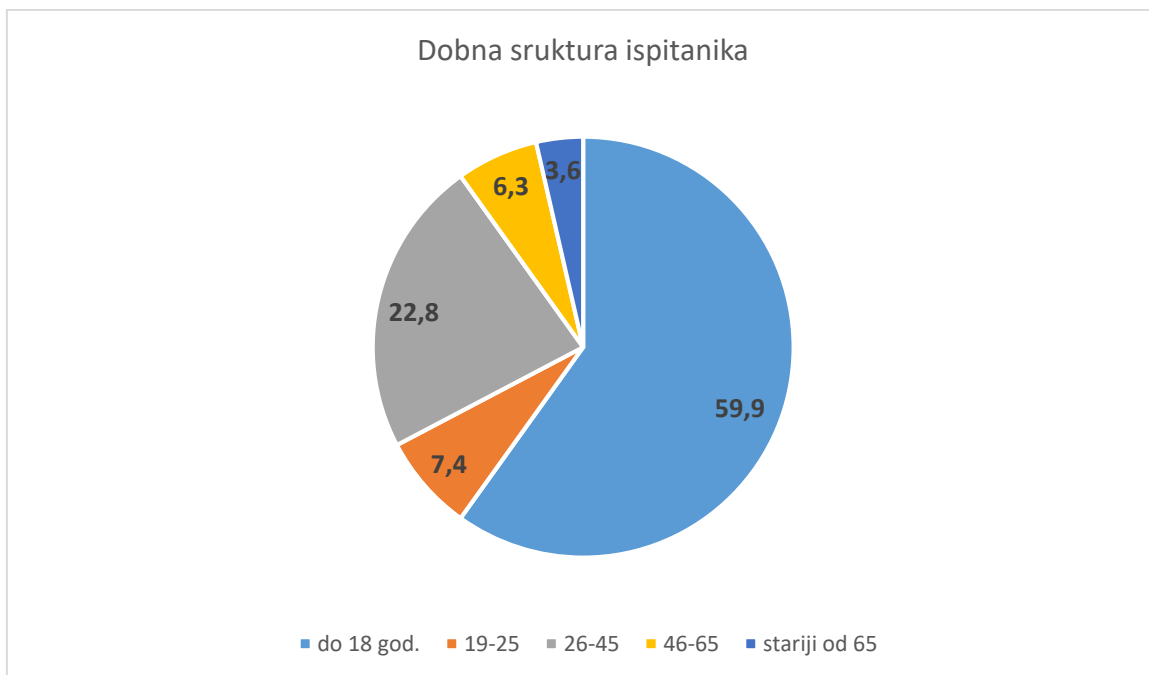
1. ispitati koliko i u kojim prilikama pješaci koriste odjeću svijetlih boja te reflektirajuće oznake na odjeći,
2. ispitati stavove pješaka o upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu.

Metodologija

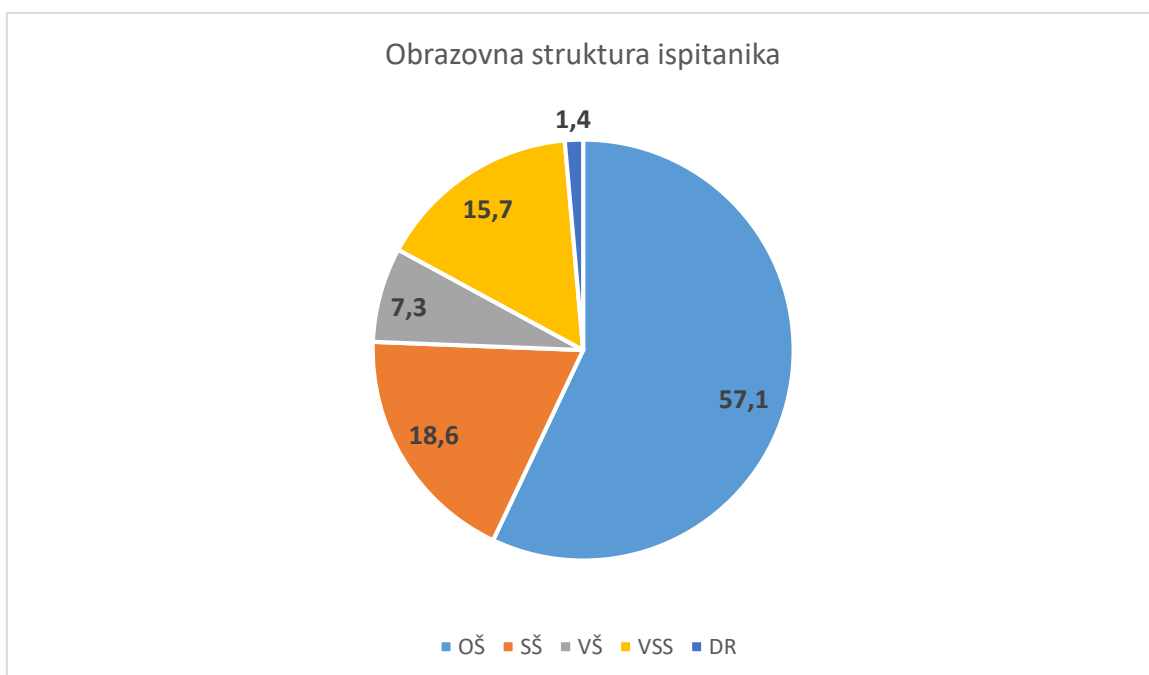
1. Ispitanici

U istraživanju je sudjelovalo 878 ispitanika, od čega 274 ženskih (31,2%) i 604 muška (68,8%). Najbrojniju skupinu činili su ispitanici mlađi od 18 godina (59,9%) sa završenom osnovnom školom (57,1%), odnosno srednjoškolski učenici koji su sudjelovali u edukaciji u okviru projekta. Ostali ispitanici nisu bili obuhvaćeni edukacijom.

Dobna i obrazovna struktura ispitanika prikazana je u grafičkim prikazima 1 i 2:

Grafički prikaz 1: Dobna struktura ispitanika

Grafički prikaz 2: Obrazovna struktura ispitanika

2. Instrument i postupak

Za potrebe istraživanja konstruirali smo anketni upitnik koji je obuhvaćao 4 čestice s demografskim varijablama, 6 pitanja koja se odnose na korištenje odjeće svijetlih boja i reflektirajućih oznaka na odjeći te 7 tvrdnji za ispitivanje stavova (skala Likertovog tipa sa 5 stupnjeva). Upitnik je bio dostupan u papirnoj i on-line formi a sama primjena upitnika odvijala se na nekoliko načina:

1. Na početku edukativne radionice voditelj radionice je učenicima podijelio papirnatu formu upitnika ili poveznicu na on-line formu. Nakon što su učenici ispunili upitnik, uslijedila je radionica.
2. Na prethodno utvrđenim kritičnim točkama u gradu Zagrebu (lokacije za koje je utvrđen najveći broj prometnih nesreća pri naletu na pješake u noćnim uvjetima vožnje) su pješaci – prolaznici zamoljeni da ispune upitnik.
3. On-line forma upitnika bila je dostupna na projektnoj mrežnoj stranici a poveznica na upitnik <http://www.scp.hr/anketa-175.html> bila je podijeljena korisnicima društvenih mreža.

Rezultati i rasprava

3. *Koliko i u kojim prilikama pješaci koriste odjeću svijetlih boja te reflektirajuće oznake na odjeći?*

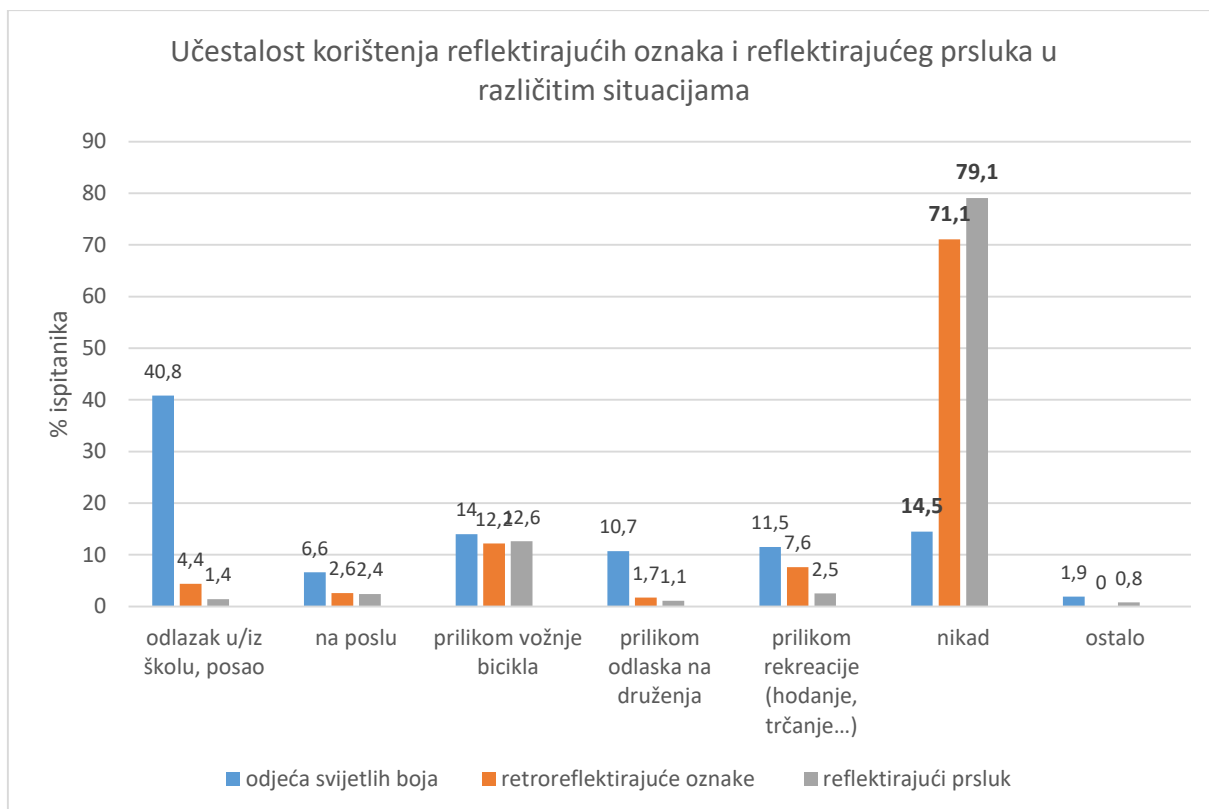
Rezultati istraživanja provedenog u Zagrebu 2017. godine¹ pokazali su kako je razlika u udaljenostima na kojima vozači mogu uočiti pješake s reflektirajućim prslucima i pješake u tamnoj odjeći vrlo velika. Prosječna udaljenost na kojoj su uočavani pješaci koji su nosili reflektirajuće prsluke bila je 235 za narančasti, odnosno 213 metara za žuti. Prosječna udaljenost na kojoj su uočavani pješaci u svijetloj odjeći bila je oko 50 metara dok pojedini vozači uopće nisu uočili pješake u tamnoj odjeći.

Optimističan podatak dobiven ovim istraživanjem je da većina naših ispitanika (85,9%) navodi kako u različitim prilikama nosi odjeću svijetlih boja, iako samo 14,7% njih svaki dan a 27,2% barem dva do tri puta tjedno. No, vrlo mali broj ispitanika navodi da svijetlu odjeću koristi prilikom vožnje bicikla (samo 14%) ili prilikom rekreacije, primjerice trčanje, hodanje (samo 11,5%).

---

¹ Ferko, M. (2017). *Analiza utjecaja reflektirajućih prsluka i svijetle odjeće na sigurnost pješaka* (diplomski rad), Fakultetu prometnih znanosti, Zagreb

Zabrinjava podatak da samo petina ispitanih osoba koristi reflektirajuće oznake na odjeći prilikom sportskih aktivnosti u vanjskim prostorima (12,2% ispitanika prilikom vožnje bicikla i 7,7% prilikom rekreacije), dok 76,3% nikad ne koristi takve materijale. Osim toga, 89,4% ispitanika nikad ne nosi reflektirajući prsluk prilikom pješaćenja, dok ih 12,7% to čini prilikom vožnje bicikla.

Grafički prikaz 3: Učestalost korištenja reflektirajućih oznaka i reflektirajućeg prsluka u različitim situacijama

4. Stavovi pješaka o upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu

Stavove prema upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu ispitali smo pomoću 7 tvrdnji. Ispitanici su iskazali pozitivne stavove prema ponašanjima koja doprinose njihovoj sigurnosti, što je vidljivo iz prosječnih vrijednosti po pojedinim tvrdnjama koje se na skali od 1 do 5 kreću od **4,11** (*Potrebno je nositi reflektirajući prsluk ili oznake na odjeći prilikom hodanja ili vožnje bicikla odnosno motocikla po glavnoj cesti*) do **4,60** (*Djecu bi još od najranije životne dobi trebalo učiti pravilnom ponašanju u prometu*).

Tablica 1: Stavovi prema upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu

Redni broj	Tvrdnja	min	max	M	standardna devijacija
1	Korištenje reflektirajućih oznaka na odjeći i obući važno je za sigurno odvijanje prometa u uvjetima lošije vidljivosti i noću.	1	5	4,39	1,079
2	Potrebno je nositi reflektirajući prsluk ili oznake na odjeći prilikom hodanja ili vožnje bicikla odnosno motocikla po glavnoj cesti.	1	5	4,11	1,152
3	Ukoliko nema pločnika, cestom bi trebalo hodati sa strane tako da se korača u susret dolazećim vozilima.	1	5	4,22	1,186
4	Potrebno je imati upaljeno svjetlo na biciklu tijekom vožnje noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti.	1	5	4,55	,999
5	Potrebno je prelaziti cestu u skladu s propisima i, ukoliko je moguće, na pješačkom prijelazu.	1	5	4,50	,986
6	Djecu bi još od najranije životne dobi trebalo učiti pravilnom ponašanju u prometu.	1	5	4,60	,864
7	Djecu i mlade bi trebalo educirati o važnosti korištenja reflektirajućih materijala za sigurno odvijanje prometa.	1	5	4,45	,927

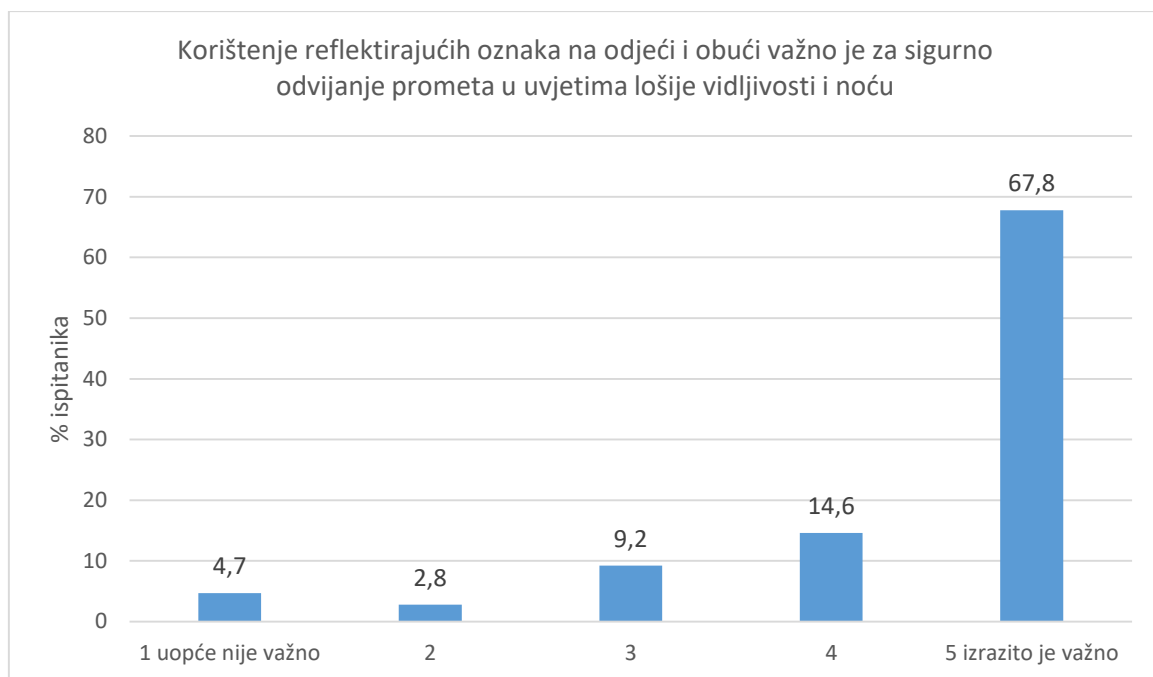
Iako razlike nisu statistički značajne, rezultati pokazuju i određene trendove:

- ženski ispitanici iskazuju nešto pozitivnije stavove o upotrebi reflektirajućih oznaka i sigurnom ponašanju u prometu od muških ispitanika,
- najpozitivnije stavove o upotrebi reflektirajućih oznaka te edukaciji o sigurnom ponašanju u prometu iskazuju ispitanici u dobi između 20-45 godina, a najnegativnije oni stariji od 66 godina te s najvišom razinom obrazovanja (doktorat).

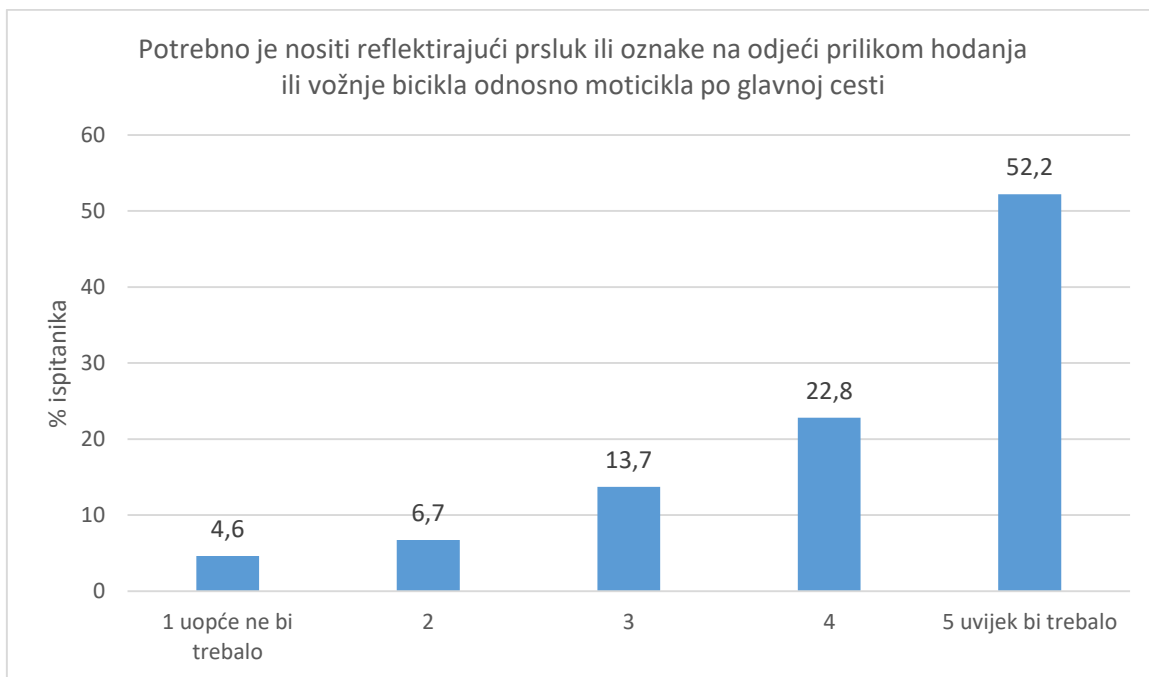
Sumirano, dobiveni rezultati pokazali su:

- 83,1% naših ispitanika ocjenjuje da je izuzetno važno ili važno korištenje reflektirajućih oznaka na odjeći i obući u uvjetima lošije vidljivosti i noću;
- 75% sudionika smatra da bi prilikom hodanja ili vožnje bicikla odnosno motocikla po glavnoj cesti uvijek trebalo nositi reflektirajući prsluk ili oznake na odjeći;
- 76,7% sudionika smatra da bi, ukoliko nema pločnika, cestom trebalo hodati sa strane tako da se korača u susret dolazećim vozilima;
- 86,4% ispitanika smatra da je potrebno uvijek imati upaljeno svjetlo na biciklu tijekom vožnje noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti;
- 86,1% sudionika smatra da je cestu potrebno prelaziti cestu u skladu s propisima i, ukoliko je moguće, na pješačkom prijelazu;
- 88,4% ispitanika smatra da bi djecu još od najranije životne dobi trebalo učiti pravilnom ponašanju u prometu;
- 85,3% sudionika smatra da bi djecu i mlade trebalo educirati o važnosti korištenja reflektirajućih materijala za sigurno odvijanje prometa.

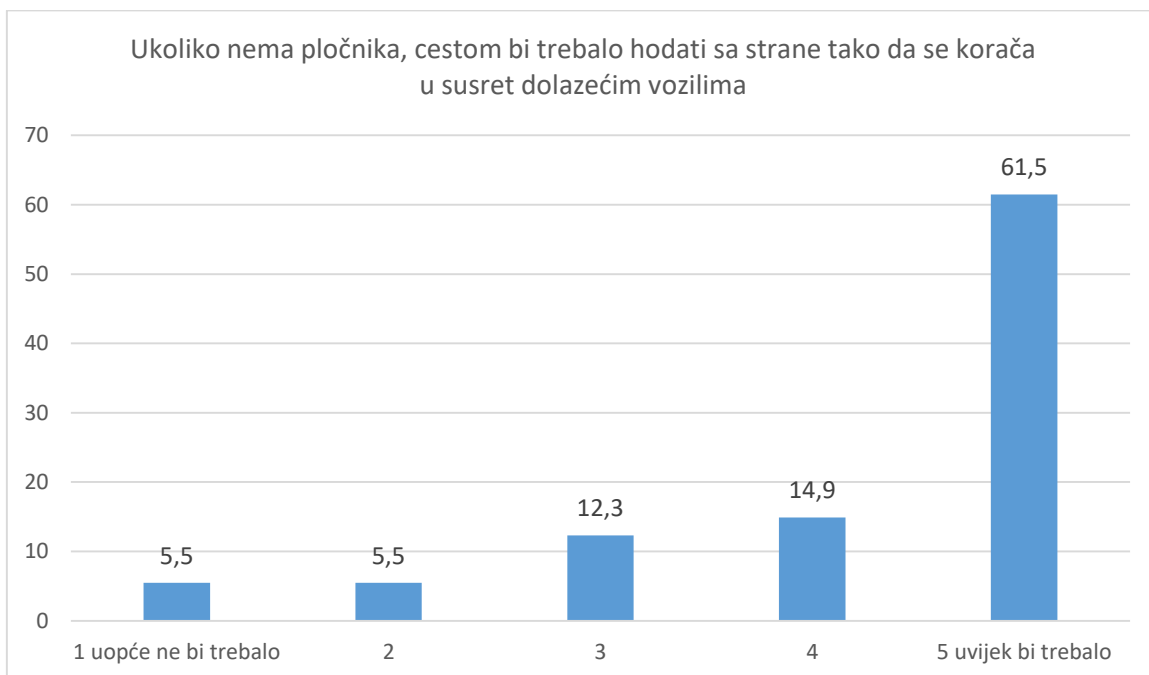
Dobiveni rezultati prikazani su grafički na

Grafički prikaz 4: Frekvencije rezultata na tvrdnji „Korištenje reflektirajućih oznaka na odjeći i obući važno je za sigurno odvijanje prometa u uvjetima lošije vidljivosti i noću“

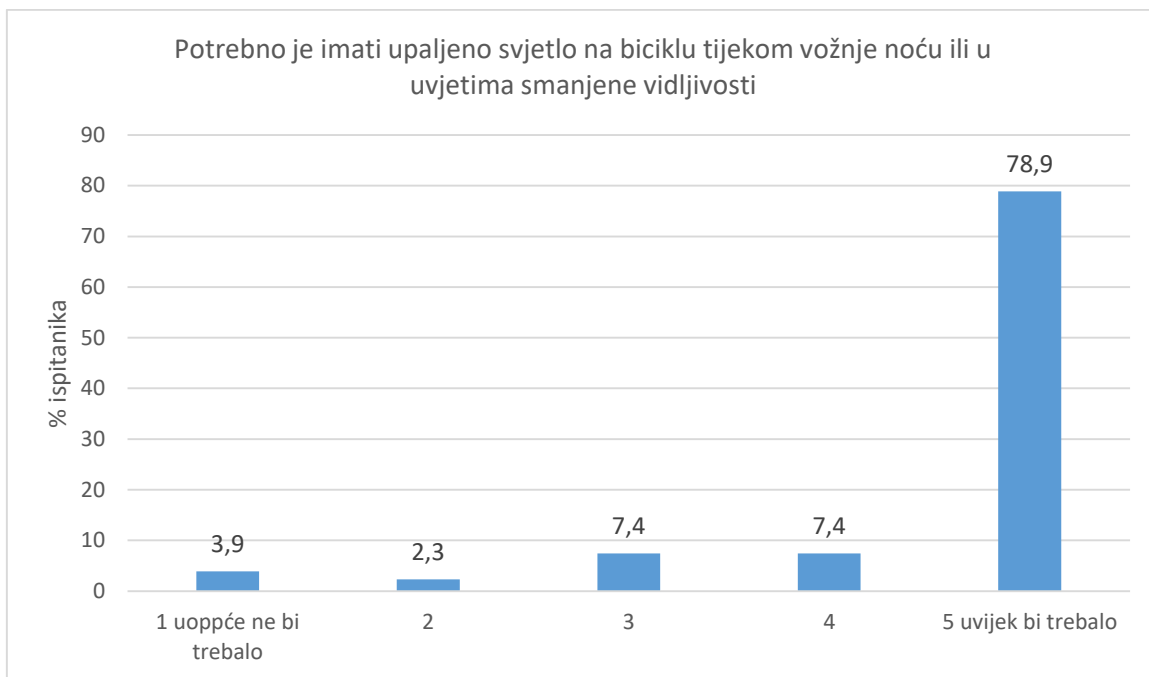

Grafički prikaz 5: Frekvencije rezultata na tvrdnji „Potrebno je nositi reflektirajući prsluk ili oznake na odjeći prilikom hodanja ili vožnje bicikla odnosno motocikla po glavnoj cesti“

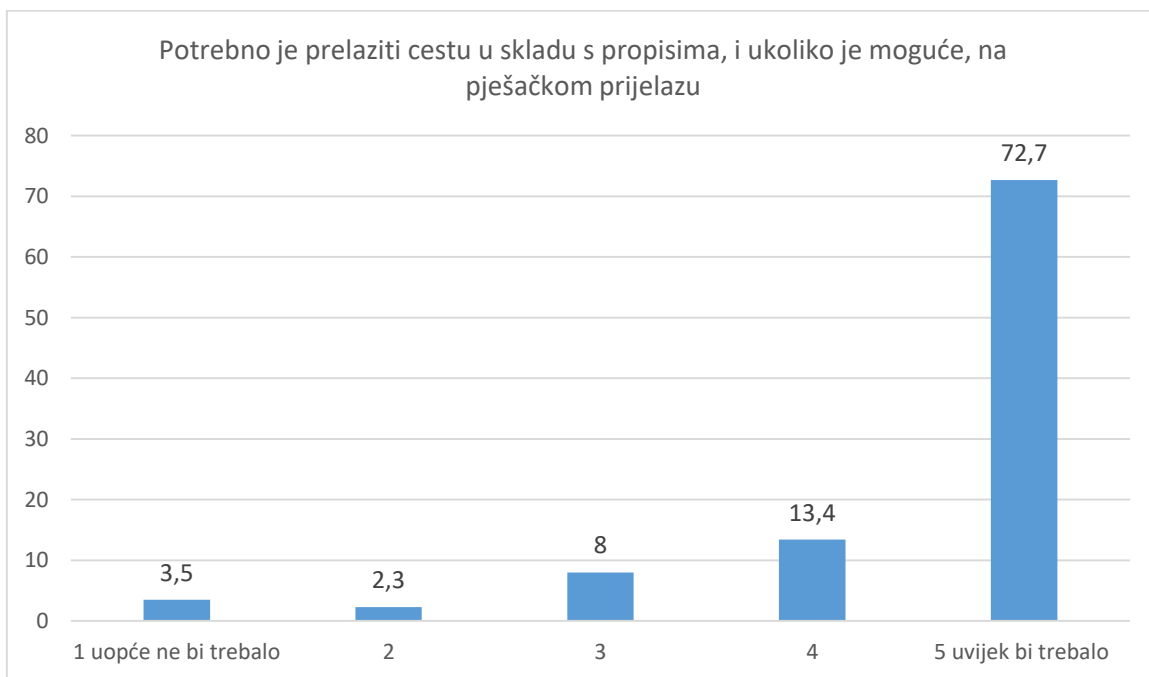

Grafički prikaz 6: Frekvencije rezultata na tvrdnji „Ukoliko nema pločnika, cestom bi trebalo hodati sa strane tako da se korača u susret dolazećim vozilima“

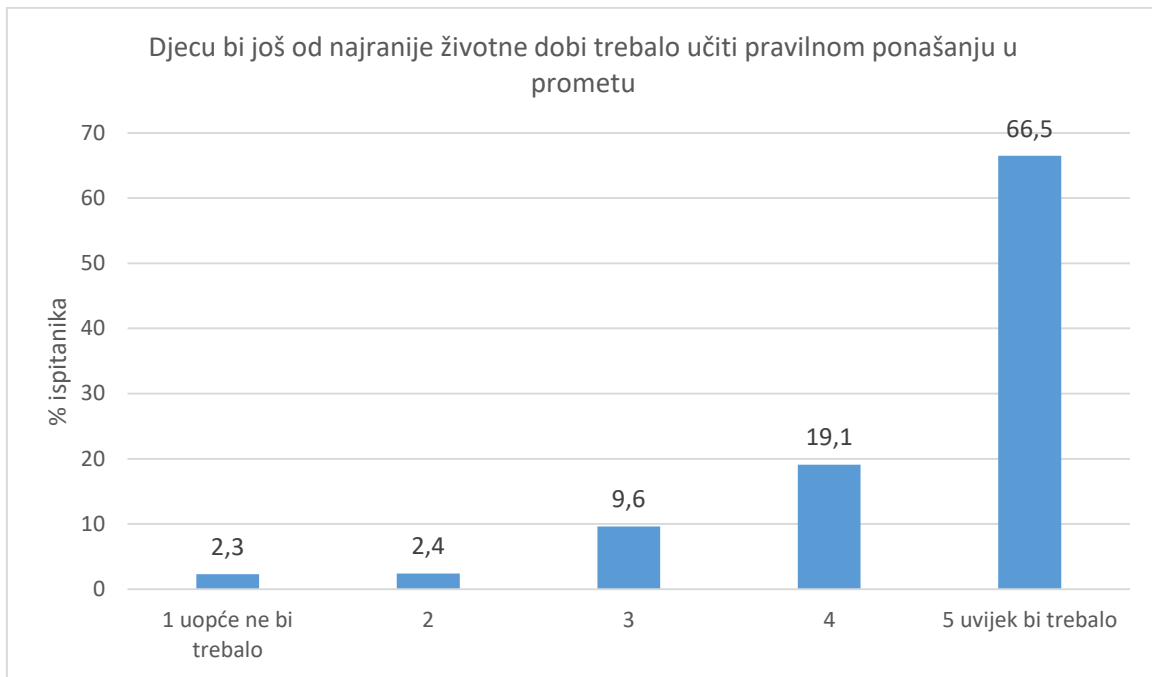

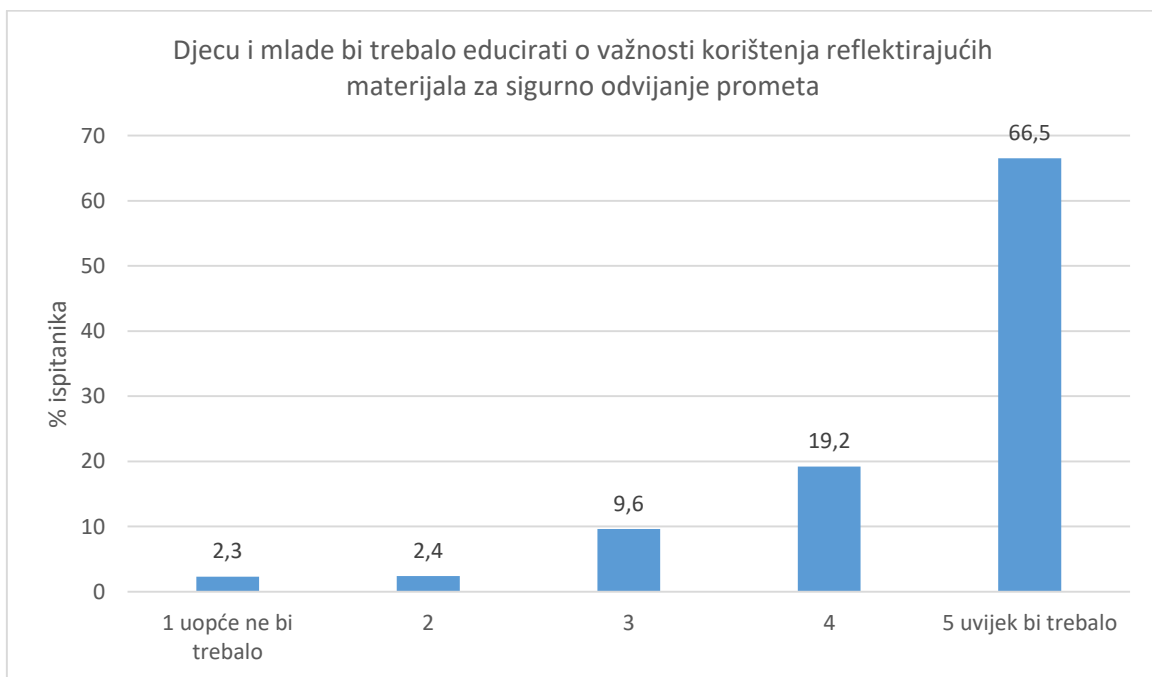
Grafički prikaz 7: Frekvencije rezultata na tvrdnji „Potrebno je imati upaljeno svjetlo na biciklu tijekom vožnje noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti“

Grafički prikaz 8: Frekvencije rezultata na tvrdnji „Potrebno je prelaziti cestu u skladu s propisima, i ukoliko je moguće, na pješačkom prijelazu“

Grafički prikaz 9: Frekvencija rezultata na tvrdnji „Djecu bi još od najranije životne dobi trebalo učiti pravilnom ponašanju u prometu“

Grafički prikaz 10: Frekvencija rezultata na tvrdnji „Djecu i mlade bi trebalo educirati o važnosti korištenja reflektirajućih materijala za sigurno odvijanje prometa“

5. Zaključak

Iako vidljivost pješaka nije jedini faktor koji utječe na stradavanje pješaka, zasigurno je jedan od najvažnijih. Nošenje reflektirajućih oznaka na odjeći ili reflektirajućeg prsluka tijekom pješaćenja može znatno utjecati na povećanje vidljivosti pješaka, što znači da će ih vozači prije uočiti i prilagoditi vožnju novonastalim uvjetima. Odabir vrste i boje odjeće ovisi o mnoštvu čimbenika, primjerice preferencijama pojedinih boja, ukusu i slijedenju modnih trendova. Odabiri adolescenata (na koje je naš projekt bio prvenstveno usmjeren) uvelike su ovisni o trendovima koje diktira grupa kojoj oni pripadaju ili bi željeli pripadati. Iako svjesni važnosti upotrebe ovakvih oznaka za sigurnije sudjelovanje u prometu, njihovo ponašanje u raskoraku je sa stavovima pa sami ne koriste reflektirajuće oznake ili materijale prilikom kretanja u uvjetima smanjene vidljivosti ili noću. Edukacija svih dobnih skupina pješaka, posebice mladih, te podizanje svijesti svih o važnost dobre uočljivosti noću ili u uvjetima slabije vidljivosti na prometnicama jedan je od načina povećanja sigurnosti pješaka.

3.1. Literatura

1. Ferko, M. (2017). *Analiza utjecaja reflektirajućih prsluka i svijetle odjeće na sigurnost pješaka* (diplomski rad), Fakultetu prometnih znanosti, Zagreb